

№ 7/1963.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting med
förslag till landskapslag om Ålands husmoders-
skola.

Ålands ambulerande lanthushållsskola blev stationär år 1962 och har därefter kallats Ålands lanthushållsskola. Verksamheten vid skolan bedrives enligt landskapslagen den 31 augusti 1944 om lanthushållsskolor i landskapet Åland (19/44).

År 1962 utfärdades i riket en ny lag om läroanstalter för lantbruk, huslig ekonomi och hemslöjd (FFS 62/62), med stöd av vilken verkställighetsförfordningar sedermera utfärdats för de olika skoltyperna. För lanthushållsskolans del äro aktuella förfordningarna om husmodersskolor (FFS 432/62), om hushållsskolor (FFS 433/62) och om skolor för huslig ekonomi (FFS 434/62). Skillnaden mellan dessa tre skoltyper ligger praktiskt sett närmast i kursens längd: för husmodersskolor ett år, för hushållsskolor fyra månader och för skolor i huslig ekonomi omkring fem eller sju månader. För Ålands lanthushållsskolas del har landskapsstyrelsen föreslagit en ordinarie kurstid på minst sex månader. Landskapsstyrelsen har dock ansett, att skolan borde kallas Ålands husmodersskola med tanke på, att detta namn bäst täcker den nuvarande undervisningen vid skolan. Direktionen för skolan har också förordat detta namn.

Med anledning av den nya lagstiftningen i riket anser landskapsstyrelsen, att en ny landskapslag om skolan borde utfärdas med beaktande av stadgandena i rikets ovannämnda lag och de viktigaste stadgandena i ovannämnda verkställighetsförfordningar. Verkställighetsföreskrifterna skulle utfärdas i en landskapsförfordning. Beträffande lärarnas undervisningsskyldighet bör ytterligare beaktas stadgandena i förordningen den 27 juli 1962 om lärarnas vid läroanstalterna för lantbruk, huslig ekonomi och hemslöjd undervisnings- och arbetsskyldighet (FFS 437/62) samt statsrådets med stöd därav fattade beslut av samma dag angående tillämpningen av förordningen om lärarnas vid läroanstalterna för lantbruk, huslig ekonomi och hemslöjd undervisnings- och arbetsskyldighet (FFS 438/62).

Det nu uppgjorda förslaget skiljer sig från gällande landskapslag framför allt i det avseendet, att förslaget enbart behandlar den redan existerande skolan men icke innehåller stadganden om eventuell skolverksamhet på privat initiativ. Då det synes osannolikt, att en sådan skola skulle inrättas i landskapet, torde någon lagstiftning därom för närvarande icke vara av behovet. Helt statliga skolor äro också förutsatta i rikets lag (6 §), varför i förslaget i främsta rummet intagits

stadganden, som beröra sådana skolor.

Den närmare ledningen av skolan föreslås liksom hittills ombetrodd en direktion, i vilken två skolan närstående organisationer berättigas utse varsin medlem. På detta sätt eftersträvas den kontakt med det praktiska livet, som för sådana skolor är nödvändig. Till direktionen hör dessutom två av landskapsstyrelsen utsedda medlemmar och skolans föreståndare, som samtidigt fungerar som direktionens sekreterare. Direktionen väljer inom sig ordförande och viceordförande. De mera betydelsefulla principfrågorna för skolans verksamhet komma dock att underställas landskapsstyrelsen för avgörande.

Den ordinarie lärokursen vid skolan skall, såsom redan nämndes, omfatta ungefär sex månaders undervisning. Därjämte skall vid skolan anordnas specialkurser av olika slag. För att icke helt lämna den lokala kursverksamheten på olika orter i landskapet har också en möjlighet att anordna kurser utom skolan förbehållits.

Vid skolan skulle fortsättningsvis finnas två ordinarie lärare. Enligt de nya beräkningsgrunderna för lärarnas undervisningsskyldighet, synes den ordinarie kurstiden i stort sett medföra, att det föreskrivna årliga timantalet förbrukas. För kurser härutöver måste sålunda övertimersättning erläggas för de ordinarie lärarnas undervisning i den mån icke andra lärarkrafter kunna anlitas. Stadgande om undervisningsskyldigheten har intagits i 11 §.

Ehuru skolan bedrives i landskapets regi, bör elevantalet dock vara så stort, att skäl för skolverksamhetens upprätthållande föreligga. I riket gäller för skolor, som åtnjuta statsunderstöd, ett minimieleverantal om 12 (rikets lag 7 § 2 mom.). Landskapsstyrelsen anser likväl, att för landskapets skola kunde stadgas, att skolans indragning skall aktualiseras, om elevantalet under två år efter varandra understiger 10, då elevantalet i landskapets skola på grund av det begränsade rekryteringsområdet är mera varierande än i rikets motsvarande skolor.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g
om Ålands husmodersskola.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänt.

1 §.

Landskapet upprätthåller Ålands husmodersskola såsom en läroinrätt-

-3-

ning för husmodersutbildning och annan grundutbildning för olika uppgifter inom den husliga ekonomin.

Skolan är underställd landskapsstyrelsens ledning och tillsyn.

2 kap.

Om skolans organisation.

2 §.

För övervakning och ledning av skolans verksamhet skall finnas en direktion, bestående av fem medlemmar. Två av medlemmarna utses av landskapsstyrelsen och två av skolan närstående organisationer, som landskapsstyrelsen berättigat därtill. Skolans föreståndare är medlem av direktionen och fungerar som dess sekreterare. Direktionen utser inom sig ordförande och viceordförande. Direktionen är beslutför, då ordföranden eller viceordföranden, skolans föreståndare eller biträdande föreståndare och en annan medlem äro närvarande.

Direktionen utses för tre år i sänder.

3 §.

Landskapsstyrelsen utser en av skolans ordinarie lärare till föreståndare för skolan och en till biträdande föreståndare.

Skolans föreståndare är ansvarig för skolans ekonomi och redovisar för skolans inkomster och utgifter till landskapsstyrelsen. Föreståndaren ansvarar ock för skötseln av skolans fasta och lösa egendom.

Vid förfall för föreståndaren träder biträdande föreståndare i föreståndarens ställe.

4 §.

Lärarkollegiet består av skolans ordinarie och extraordinarie lärare, så ock interimistisk handhavare av sådan tjänst eller befattning. Ordförande för lärarkollegiet är föreståndaren.

Annan lärare må deltaga i lärarkollegiets sammanträde och fattande av beslut endast vid handläggning av fråga, som berör hans undervisningsområde, eller vid fastställande av disciplinär åtgärd på grund av förseelse, som begåtts av elev, som stått under hans övervakning.

Lärarkollegiet handhar ärenden rörande skolans inre verksamhet samt undervisningens organisation och utvecklande.

3 kap.

Om undervisningen.

5 §.

Skolans lärokurs omfattar minst sex månader.

Vid skolan må anordnas olika slag av kurser eller meddelas fortsättningsundervisning för personer, som genomgått skolan eller annan läroanstalt. Kurs må även anordnas utom skolan.

-4-

6 §.

Skolans lärokurs omfattar undervisning i hemmets ekonomi, hemvård, arbetslära, kostlära, kvinnlig slöjd, trädgårdsskötsel, husdjurslära, barnavård, hälsovård, familjekunskap, samhällslära samt andra av landskapsstyrelsen föreskrivna ämnen.

Skolans undervisningsplan skall fastställas av landskapsstyrelsen.

7 §.

Vid skolan må, i den mån undervisningen därav främjas, utföras produktivt arbete och framställas produkter för försäljning.

4 kap.

Om lärare och övrig personal.

8 §.

Skolans lärare åtnjuta avlöning och pension enligt stadgandena om landskapsförvaltningen underlydande tjänster eller befattningar.

Åt lärare, som tjänstgör såsom föreståndare för skolan, erlägges ett arvode, motsvarande skillnaden mellan avlöningen i lärarens avlöningsklass och närmast högre avlöningsklass.

9 §.

Vid skolan finnas två ordinarie lärartjänster, en för undervisning i huslig ekonomi och en för undervisning i kvinnlig slöjd,

Vid skolan må anställas extraordinarie befattningshavare, timlärare och tillfälliga funktionärer/samt annan personal i den mån anslag här för anvisas i ordinarie inkomst- och utgiftsstaten.

10 §.

Kompetensvillkor för lärare i huslig ekonomi är avlagd lärarexamen i huslig ekonomi och av landskapsstyrelsen godkända undervisningsprov.

Kompetensvillkor för lärare i kvinnlig slöjd är avlagd handarbetslärarexamen och av landskapsstyrelsen godkända undervisningsprov.

För annan tjänst eller befattning erfordras, att vederbörande genom sin tidigare verksamhet ådagalagt sådan skicklighet och förmåga, som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten eller befattningen förutsätter.

11 §.

Lärares undervisningsskyldighet omfattar 30 timmar i veckan, dock högst 990 timmar per läsår. För fullgörande av sin undervisningsskyldighet må lärare tillgodoräkna sig det antal klass-, åskådnings- och arbetsundervisningstimmar hon givit under det för skolan fastställda läsåret samt under tiden för av landskapsstyrelsen bestämda specialkurser.

Utöver sin egentliga undervisningsuppgift är lärare skyldig att del-

-5-

taga i den vid skolan eller utom densamma anordnade kursverksamheten, läroanstaltens kansliarbete, tillsynen över elevhemmet, ledningen av elevernas fritidssysselsättningar, bekantgörandet av läroanstaltens verksamhet och i annat läroanstalten närstående arbete för främjande av huslig ekonomi.

5 kap.

Om eleverna.

12 §.

Till skolan antagas välfrejdade elever, som fyllt 16 år och fullgjort sin läroplikt.

Landskapsstyrelsen må på särskilda skäl, efter att hava hört skolans lärarkollegium, medgiva undantag från i 1 mom. stadgade inträdesfordringar.

Inträdessökande, som är behäftad med smittsam sjukdom, må icke antagas till elev.

13 §.

Elev skall erlägga elevavgift samt ersättning för bostad, värme och lyse enligt av landskapsstyrelsen fastställda grunder.

14 §.

Elev, som genomgått skolans lärokurs, skall erhålla betyg, utfärdat enligt av landskapsstyrelsen fastställt formulär.

6 kap.

Särskilda stadganden.

15 §.

Understiger elevantalet vid skolan tio under två på varandra följande år, äger landskapsstyrelsen avgöra, om skolverksamheten bör inställas.

16 §.

Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

17 §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1963. Genom densamma upphäves landskapslagen den 31 augusti 1944 om lanthushållsskolor i landskapet Åland (19/44).

Ålands lanthushållsskola kallas räknat från den 1 augusti 1963 Ålands husmodersskola.

Mariehamn, den 1 mars 1963.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Hugo Johansson.

Lagberedningssekreterare

Rolf Sundman.